

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

71 – 26 / 12
Београд

дел.бр. 7390 датум 28.03.2012.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА**

Извештај о посети ПУ Јагодина

Београд, март 2012. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, са службеним лицима која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по Јавном позиву³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUKOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

План посета НПМ за 2012. годину је сачињен у складу са договором Заштитника грађана, Покрајинског Омбудсмана и изабраних удружења која су задужена да системски прате положај лица лишена слободе у посебним областима. Пошавши од намере да НПМ у наредне четири године посети све установе у којима се налазе лица лишена слободе, предвиђено је да се током 2012. године обави око 80 посета, од чега 50 полицијских станица, 10 затвора, 5 психијатријских болница, 6 установа социјалне заштите стационарног типа, прихватилиште за странце и 10 домова за старе особе и геронтолошких центара. Редовне посете установама ће бити најављене, а по потреби ће се обавити без претходне најаве.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ ће одржавати стални дијалог са посећеном установом као и органом у чијем је саставу, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011

² 12. децембра 2011. године

³ објављеном 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	Полицијска управа Јагодина
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем грађана Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2012. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	12. март 2012. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена писаним путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	вођа тима: Милош Јанковић, заменик Заштитника грађана чланови тима: Предраг Андрић, виши саветник Заштитника грађана Невена Николић, представник Београдског центра за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са Пурић Дејаном, начелником Одељења криминалистичке полиције Полицијске управе Јагодина и Стевановић Миодрагом, замеником начелника Одељења полиције Полицијске управе Јагодина, којом приликом је указано је на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања и план посете Полицијској управи. Начелник Полицијске управе је представио Полицијску управу у општим цртама, и указао на основне проблеме са којима се Полицијска управа суочава у раду.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Тим НПМ је посету наставио обиласком зграде у седишту Полицијске управе. Извршен је увид и фотографисање просторија за полицијско задржавање и извршен обилазак просторије за испитивање осумњичених. Извршен је и обилазак просторија у КПЗ Ћуприја, у Ћуприји, у које се смештају лица којима је полицијско задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАТЕЧЕНИМ ЛИЦИМА

Тим НПМ није обавио појединачне интервјуе са лицима лишеним слободe у седишту ПУ Јагодина, јер у моменту посете није затечено ни једно лице коме је одређено полицијско задржавање. Обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима који су чланове тима НПМ информисали начину рада, као и проблемима са којима се суочавају у раду.

У КПЗ Ћуприја је обављен разговор са лицем коме је задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати, као и са затеченим дежурним полицијским службеником.

ФАЗА IV: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид и копирање документације у предметима лица према којима је одређено задржавање.

ФАЗА V: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета Полицијској управи окончана је завршним разговором тима НПМ са руководством ПУ Јагодина.

Вођа тима НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободe, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Прибављена су и додатна објашњења о појединим релевантним околностима. Изражена је спремност руководства ПУ Јагодина да се спроведу мере које буду предложене у извештају о посети.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у седишту Полицијске управе остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ и преглед свих просторија и инсталација, фотографисање, пружили све тражене информације, омогућили несметан приступ, увид и фотографисање тражене документације, без обзира на степен њене тајности.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	ЈАГОДИНА
Адреса ПУ	Ул. Бошка Бухе бб
Тел. ПУ	035 / 201 - 100
Е-mail ПУ	nacelnikja@mup
Начелник ПУ	главни полицијски саветник ДРАГАН ОБРАДОВИЋ
Одељења у саставу ПУ (која примењују полицијска овлашћења)	Одељење криминалистичке полиције Одељење полиције Одељење саобраћајне полиције
Испоставе и одсеци у седишту ПУ (који примењују полицијска овлашћења)	Одсек криминалистичке полиције Полицијска испостава Саобраћајна полицијска испостава Јагодина Саобраћајна полицијска испостава Ауто-пут Одсек за странце
Полицијске станице у саставу ПУ	Полицијска станица Параћин Полицијска станица Ћуприја Полицијска станица Свилајнац Полицијска станица Деспотовац Полицијска станица Рековац
Просторије за полицијско задржавање	У седишту ПУ и свим полицијским станицама постоје просторије за полицијско задржавање по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији - јавни ред и мир. Лица којима је задржавање одређено по Законик о кривичном поступку смештају се у притворској јединици КПЗ Ћуприја

ОБЈЕДИЊЕНИ ПОДАЦИ О РАДУ ПОЛИЦИЈСКЕ УПРАВЕ

Подаци о раду ПУ Јагодина – обједињени подаци за

Одељења у саставу ПУ Јагодина (која примењују полицијска овлашћења)

- Одељење криминалистичке полиције
- Одељење полиције
- Одељење саобраћајне полиције

Испоставе и одсеци у седишту ПУ Јагодина (који примењују полицијска овлашћења)

- Одсек криминалистичке полиције
- Полицијска испостава
- Саобраћајна полицијска испостава Јагодина
- Саобраћајна полицијска испостава Ауто-пут
- Одсек за странце

Полицијске станице у саставу ПУ Јагодина

- Полицијска станица Параћин
- Полицијска станица Ћуприја
- Полицијска станица Свилајнац
- Полицијска станица Деспотовац
- Полицијска станица Рековац

Број лица којима је одређено задржавање у ПУ у 2011. г.	Због кривичног дела	148
	Због прекршаја	373

Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.	272
---	-----

Исхрана лица у време задржавања	није организована
---------------------------------	-------------------

Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.	30
---	----

Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Физичка снага	16
	Службена палица	-
	Средства за везивање	10
	Ватрено оружје	-

Притужбе на поступање полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Број притужби	1
	Број основаних притужби	-

Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Број поступака	9
	Изречених мера за тешке повреде	5
	Изречених мера за лаке повреде	4
	Поступци у току - неокончани	-

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О РАДУ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА У СЕДИШТУ ПУ

Одељења у у седишту ПУ Јагодина (која примењују полицијска овлашћења)	Одељење криминалистичке полиције Одељење полиције Одељење саобраћајне полиције
Испоставе и одсеци у седишту ПУ (који примењују полицијска овлашћења)	Одсек криминалистичке полиције Полицијска испостава Саобраћајна полицијска испостава Јагодина Саобраћајна полицијска испостава Ауто-пут Одсек за странце
Просторије за полицијско задржавање	<p>У седишту ПУ Јагодина, у главној згради, постоје просторије за полицијско задржавање до 12 сати по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о јаном реду и миру.</p> <p>У згради Саобраћајне полицијске испоставе Јагодина постоје просторије за полицијско задржавање до 12 сати по Закону о безбедности саобраћаја.</p> <p>Лица којима је задржавање одређено по Законнику о кривичном поступку у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици КПЗ Ћуприја</p>

Број лица којима је одређено задржавање у ПИ у 2011. г.	Због кривичног дела	75
	Због прекршаја	106

Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.	141
---	-----

Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Физичка снага	8
	Службена палица	-
	Средства за везивање	6
	Ватрено оружје	-

Притужбе на поступање полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Број притужби	1
	Број основаних притужби	-

Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Број поступака	9
	Изречених мера за тешке повреде	5
	Изречених мера за лаке повреде	4
	Поступци у току - неокончани	-

ПОСТУПАЊЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

Затечени полицијски службеници су навели следеће:

Лице које је лишено слободе се одмах обавештава о својим правима, и то најпре усмено, а затим путем обрасца, ког лице лишено слободе својеручно потписује, како би се отклонила недоумица да ли је заиста поучено о својим правима. Ако лице лишено слободе не зна српски језик, или ако је реч о особи оштећеног слуха, ангажују се овлашћени тумачи по списку. Пре свега лице се поучи: да није дужно ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ, да има право на браниоца по свом избору, да несметано контактира са браниоцем и да бранилац присуствује његовом саслушању, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору и да има право да га прегледа лекар.

Личне претресе лица лишених слободе увек обавља службено лице истог пола као и лице које се претреса. У случају одузимања ствари сачињава се потврда о привремено одузетим предметима, коју потписује лице коме је извршено одузимање и примерак потврде му се одмах уручује.

Обавештавање блиских лица по захтеву лица лишених слободе се обавља одмах по лишењу слободе, о обавештавању се увек сачињава службена белешка. Ако је потребно да се предузму мере за збрињавање деце или других лица о којима се лице лишено слободе стара одмах се обавештава надлежни Центар за социјални рад.

Лицу лишеном слободе се омогућује право да позове изабраног браниоца, а бранилац по службеној дужности се одређује по списку Адвокатске коморе Крагујевац, уз потпуно поштовање редоследа по списку. Указују да велики број адвоката одбија да приступи из разлога неуредног плаћања за пружене услуге бранилаца по службеној дужности, што додатно отежава рад.

Решење, односно наредба о задржавању лица се доноси најкасније у року од два сата по лишавању слободе, рок задржавања почиње да тече од момента лишавања слободе (по ЗКП и ЗОБС), односно од момента довођења у просторије полиције (по ЗЈРМ). Решење, односно наредба о задржавању се уручује задржаном лицу одмах. Решење о задржавању лица садржи правну поуку, а наредба о задржавању не садржи поуку о правном леку, јер исти није предвиђен. Нејасно је који суд је надлежан да одлучује по правном леку на решење о задржавању по Закону о полицији – нарушавање јавног ред и мира, тако да се у поуци о правном леку наводи могућност жалбе „надлежном суду“ без одређења ком стварно и месно надлежном суду.

Лекарски прегледи се обављају увек када лица лишена слободе то затраже и увек након примене мера принуде. Прегледи се обављају у оближњем здравственом центру. Не постоји проблем у вези обављања лекарских прегледа. Лекарски налаз и остала медицинска документација о прегледу се даје лицу лишеном слободе.

Извештај о употреби средстава принуде се сачињава у сваком случају када се примене средства принуде.

Лица којима је задржавање одређено наредбом због прекршаја по ЗОБС и ЗЈРМ у трајању до 12 сати задржавају се у просторијама за полицијско задржавање у седишту ПУ Јагодина, односно у испостави саобраћајне полиције Јагодина. Лица којима је задржавање одређено решењем по ЗКП у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици КПЗ Ћуприја, у Ћуприји, чије задржавање прати и обезбеђује полицијски службеник.

Полицијски службеници су навели и да се лица лишена слободе у протеклих годину дана нису притуживала на рад службених лица.

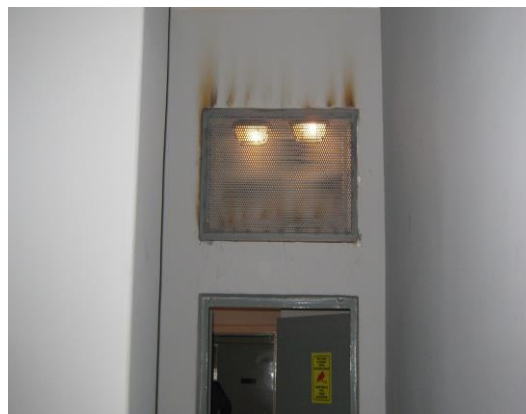
ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ У СЕДИШТУ ПУ

У просторије за полицијско задржавање у седишту ПУ Јагодина се смештају лица којима је задржавање одређено наредбом по ЗОБС и решењем по ЗЈРМ, у трајању до 12 сати. Током обиласка просторија није затечено ниједно задржано лице.

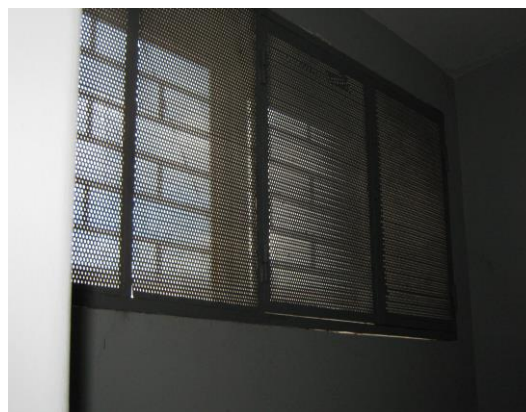
Објект у коме је седиште ПУ Јагодина је вишеспратна зграда у добром стању, реновирана крајем прошле године.

У приземљу, ходником крајње лево од улаза, налазе се две просторије за полицијско задржавање, једна до друге, спојене су заједничким ходником. Простор за време на свежем ваздуху не постоји.

Просторија у коју се улази право из заједничког ходника је димензија: око 1,5 × 4 м, висине око 3 м. У просторији је један лежај, чине дрвена клупа димензија око 2 м × 0,70 м, ћебе има, делује чисто. Прозора нема, не постоји доток природне светлости нити свежег ваздуха, али се непријатан мирис не осећа. Вештачко осветљење постоји, чине га две сијалице постављене изнад врата, заштићене металном решетком.

Просторија у коју се улази лево из заједничког ходника је димензија: око 2 × 5 м, висине око 3 м. У просторији су два лежаја, чине их две дрвене клупе димензија око 2 м × 0,70 м, послављене у Г, ћебе има, делује чисто. Прозор постоји, димензија је око 2 м × 1 м, заштићен је металном решетком, доток природне светлости је задовољавајући, не отвара па нема дотока свежег ваздуха, али се непријатан мирис не осећа. Вештачко осветљење постоји, чине га две сијалице постављене иза металне решетке.

Обе просторије изгледају уредно и одржавано. Влаге нема. Хигијена је одлична. Зидови су окречени сивом масном бојом. Под је бетонски, пресвучен подним покривним намазом.

У обе просторије постоји тоалет зидом одељен од остатка просторије. Тоалет чини WC шоља са испирачем, чије је техничко решење потпуно адекватно за предвиђену намену, односно задовољава сигурносне и функционалне стандарде. WC шоља је метална, без било каквих керамичких или пластичних елемената. Испирач је у зиду, дугме за пуштање воде је у равни зида, тако да нема било каквих истурених делова који би могли представљати опасност од самоповређивања или који би могли бити лако оштећени.

У просторијама за задржавање у седишту ПУ Јагодина инсталирана опрема тоалета и његова хигијена представља огледни пример добре праксе.

У просторијама за задржавање не постоји славина за текућу воду за пиће, воду за пиће задржаним лицима по захтеву доноси дежурни полицијски службеник, у отвореним посудима (пластичним флашама или чашама).

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Јагодина задржаним лицима није на одговарајући начин омогућено коришћење воде за пиће.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да нико не може бити изложен мучењу или нечовечном поступању или кажњавању и да се према лица лишена слободе мора поступати човечно. Важећи стандарди одређују да лице лишено слободе мора имати несметан приступ води за пиће. Вода мора испуњавати важеће хигијенске услове.

ПРЕПОРУКА

Унутар просторија за задржавање у седишту ПУ Јагодина инсталираће се славине за текућу воду (водећи рачуна да славина не представља ризик за повређивање или оштећење - по моделу постојећих испирача за тоалет), или ће се задржаним лицима омогућавати довољне количине воде за пиће у оригиналној пластичној амбалажи.

У седишту ПУ Јагодина се задржаним лицима, која се по устаљеној пракси не задржавају дуже од 12 сати, не даје ни један оброк.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Јагодина задржаним лицима се не омогућује исхрана.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да нико не може бити изложен мучењу или нечовечном поступању или кажњавању и да се према лица лишена слободе мора поступати човечно. Важећи стандарди одређују да се лицу лишеном слободе током његовог задржавања мора омогућити исхрана подобна за одржање његовог здравља и снаге.

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће задржаним лицима омогућити један оброк хране најкасније у року од 6 сати од момента лишења слободе, а у случају да задржавање траје дуже од 12 сати, задржаном лицу ће се обезбедити три obroка хране дневно (доручак, ручак и вечера).

У просторијама за задржавање и у заједничком прилазном ходнику у седишту ПУ Јагодина не постоје грејна тела.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Јагодина није обезбеђена загрејаност просторија за задржавање.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да нико не може бити изложен мучењу или нечовечном поступању или кажњавању и да се према лица лишена слободе мора поступати човечно. Важећи стандарди одређују материјалне услове које морају да испуњавају просторије у које се смештају лица лишена слободе, између осталог да оне морају бити примерено загрејане.

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће постављањем грејних тела у просторијама за задржавање у седишту ПУ Јагодина обезбедити њихову примерену загрејаност у зимским условима.

У просторијама за задржавање у седишту ПУ Јагодина не постоји дугме електричног звона за позивање дежурних полицијских службеника. Задржана лица су принуђена да полицијске службенике из дежурне собе, која није у непосредној близини просторија за задржавање, позивају лупањем о метална врата или виком. Негативан аспект напред наведеног недостатка се између осталог односи и на околност да у просторији за задржавање не постоји текућа вода за пића, те да доступност води за пиће непосредно зависи од дежурног полицијског службеника.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање лица у седишту ПУ Јагодина није установљен ефикасан систем који ће задржаном лицу омогућити да позове дежурног полицијског службеника, односно није обезбеђена благовременост тог контакта.

ОСНОВ

Препорука Комитета за превенцију тортуре Савета Европе је да све просторије за полицијско задржавање имају електрично звоно подобно да позове дежурног полицијског службеника у случају потребе (*лоше здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе*).

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће у просторијама за полицијско задржавање инсталирати дугме електричног звона за позивање дежурног полицијског службеника.

У ПУ Јагодина се не води посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, нити подаци о доношењу воде, евентуално хране задржаним лицима.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Јагодина се не евидентирају контакти полицијских службеника и задржаних лица.

ОСНОВ

Устав РС налаже да се према лицу лишеном слободе мора поступати човечно и с уважавањем достојанства његове личности. Важећи стандарди одређују да службена лица треба да врше стални надзор над лицима која су задржана, пре свега у циљу безбедности и задовољења њихових основних потреба (*здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе*).

ПРЕПОРУКА

У седишту ПУ Јагодина ће се водити посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, посебно подаци о доношењу воде, евентуално хране.

Целокупна површина просторија за задржавање је покривена видео надзором, са по две камере, постављене на плафону у угловима просторије. Покривени су и делови где се налази WC шоља. Надзор се обавља на мониторима које су смештене у просторијама дежурног полицијског службеника, одмах поред пријавнице.

Употреба камера у просторијама за задржавање је видно назначена на улазним вратима тих просторија.

Камере су тако усмерене да снимају део просторије у којој је WC шоља, а на мониторинг видео систему није замућен тај део простора. Осим тога, слика са тих камера је на мониторима у дежурној соби видљива свима који се у њој налазе или се могу наћи, а када су врата дежурне собе отворена, и свим осталима који пролазе ходником.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Јагодина постојећи систем видео надзора у просторијама за задржавање не обезбеђује приватност, односно нарушава достојанство задржаних лица.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да се према лица лишена слободе мора поступати са уважавањем достојанства његове личности, Закон о полицији разрађује ову уставну гаранцију одредбом која прописује обавезу полицијског службеника да у обављању својих послова поштује људско достојанство сваког лица.

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће унапређењем система видео надзора у просторијама за задржавање у седишту ПУ обезбедити приватност задржаних лица, на тај начин што део око WC шоље неће бити јасно видљив, уз задржавање постојећег квалитета видео надзора и очувања безбедности.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ У СПИ ЈАГОДИНА

У просторије за полицијско задржавање у Саобраћајној полицијској испостави Јагодина смештају се лица којима је задржавање одређено наредбом по ЗОБС, у трајању до 12 сати.

Током обиласка просторија није затечено ниједно задржано лице.

Објект у коме се налази Саобраћајна полицијска испостава Јагодина је вишеспратна зграда у добром стању. У приземљу, ходником десно од улаза, налази се једна просторије за полицијско задржавање, површине је око 10 квадратних метара, висине око 3 м. У просторији је један лежај, чини га дрвена клупа димензија око 2 м x 0,70 м, има ћебе, нема јастук, нема душека. Уместо прозора постављена је плоча од лима са рупицама. Доток природне светлости и свежег ваздуха је недовољан. Вештачко осветљење постоји. Грејно тело у просторији за задржавање постоји. Просторија је покривена видео надзором.

Простор за време на свежем ваздуху не постоји. Не постоји књига која садржи евиденције о обиласцима задржаног лица.

ПРЕПОРУКЕ

У СПИ Јагодина ће спровести доле наведене препоруке имајући у виду све напред наведене које се односе на просторије за задржавање у седишту ПУ Јагодина:

1. унутар просторијама за задржавање инсталирати славину за текућу воду, или задржаним лицима омогућавати довољне количине воде за пиће у оригиналној пластичној амбалажи;
2. задржаним лицима омогућити један оброк хране најкасније у року од 6 сати од момента лишења слободе;
3. инсталирати дугме електричног звона за позивање дежурног полицијског службеника
4. водити посебну евиденцију о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, посебно подаци о доношењу воде, евентуално хране
5. унапредити систем видео надзора у просторији за задржавање - обезбедити приватност задржаних лица, на тај начин што део око WC шоље неће бити јасно видљив, уз задржавање постојећег квалитета видео надзора и очувања безбедности

ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ У КПЗ ЋУПРИЈА

Лица којима је на територији ПУ Јагодина задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати, смештају се у притворској јединици КПЗ Ћуприја, у Ћуприји, чије задржавање прати и обезбеђује дежурни полицијски службеник.

У КПЗ Ћуприја у моменту посете нису постојале посебне просторије намењене за полицијско задржавање, већ се користе просторије у притворској јединици, а једино лице коме је одређено полицијско задржавање затечено је у једној групној притворској просторији заједно са осам притвореника. Просторија, означена бројем 9, налази се право од улаза у притворску јединицу КПЗ Ћуприја, коју чини приземна зграда, одржавана, у добром стању. Простор за време на свежем ваздуху постоји.

Просторија је димензија преко 30 квадратних метара, висине око 4 м, делује уредно и одржавано. Влаге нема. У просторији се налази клупа, сто и десет кревета („на спрат“), опремљених душеком, ћебадима, и јастуком. Постељина је обезбеђена свим притвореницима, а задржаном лицу није. Прозор постоји, димензија је око 1 м x 1,5 м, доток природне светлости и свежег ваздуха је задовољавајући, непријатан мирис се не осећа. Вештачко осветљење постоји, чине га две неонске групе, од којих једна није била у функцији у моменту посете. Постоји телевизор, кабловска телевизија и ДВД уређај. Унутар просторије не постоје камере видео надзора.

У просторији постоји засебан мокри чвор, вратима одељен од остатка просторије, чини га WC, лавабо са славином и туш. Топла вода се пушта сваког дана у трајању од сат времена. Грејна тела унутар просторија постоје, чине их два радијатора, у време посете у просторији је било топло.

У КПЗ Ћуприја је у завршној фази формирање наменске просторије за полицијско задржавање, која представља засебну грађевинску целину, независну од притворске јединице, налази се у објекту преко пута улаза у зграду у којој се налази притворска јединица. Просторија је површине око 30 квадратних метара, нова, светла, чиста, окречена, под у плочица, вештачко осветљење јако добро, мокри чвор нов, састоји се од добар, кућица за полицијског службеника у стаклу одмах уз собу и прилазни ходник.

Подржавајући напоре КПЗ Ћуприја да створи адекватне услове за смештај лица којима је одређено полицијско задржавање, Национални превентивни механизам указује на непримереност постојеће праксе да се та лица смештају у затворима

УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у књиге задржавања које се воде у ПУ Јагодина, нису уочене неправилности.

Извршен је увид у предмет бр. 4/12 задржаног лица Н. М. рођеног у Јагодини, 15. октобра. 1985. године. Разлог за задржавање је нарушавање јавног реда и мира.

Решењем о задржавању, донетом 02. фебруара 2012. године у 03 сата и 30 минута, Н. М. је одређено задржавање почев од 02. фебруара 2012. године у 03 сата и 30 минута, до 02. фебруара 2012. године 09 сата и 30 минута (у трајању од шест сати), с тим да је наведено време истека задржавања уписано руком изнад одштампане линије у тексту. У Службено записнику о задржавању лица 02. фебруара 2012. године наведено је да је у Решењу о задржавању одређено задржавање почев од 02. фебруара 2012. године у 03 сата и 30 минута, најкасније до 15 сати и 30 минута (у трајању од дванаест сати). Након доношења решења извршен је алкотест, утврђена је алкохолисаност од 0,71 промила. О правима је поучен на српском језику, поучен је да није дужан ништа да изјави, да има право на браниоца по свом избору, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору, као и да против одређеног задржавања може изјавити жалбу суду у Јагодину, а што је задржано лице потврдило својим потписом на Записнику. Лекар га је прегледао 02. фебруара 2012. године у 02 сата и 20 минута, лекар је навео да лице нема никакве повреде на талу и да је потпуно физички способан како би се према истом применила мера задржавања. Налаз се налази у списима предмета. Потврда о одузетим стварима постоји, лице је одбило да потпише, а потписало је потврду о враћању одузетих ствари. Орган социјалног старања је о задржавању обавештен наредног дана.

РАЗГОВОР СА ЗАДРЖАНИМ ЛИЦЕМ И УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

У КПЗ Ћуприја, у Ћуприји, обављен је разговор са затеченим задржаним лицем Н. Н. рођеним 14. фебруара 1991. године, и извршен је увид у документацију коју је поседовао код себе.

Задржано лице је навело да је ухапшен због сумње да је извршио кривично дело тешке крађе, и то 12. марта 2012. године између 2 и 2,30 сата ујутру. Тврди да му приликом лишавања слободе није саопштено право да није дужан ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ против њега. Наводи да је исказ започео да даје одмах по хапшењу, а бранилац по службеној дужности је приступио накнадно. изјављује да приком лишавања слободе према њему примењено средство принуде и то физичка снага и лисице. Приликом хапшења није задобио телесну повреду. Тврди да је лисицама био везан више сати. Навео је да је одведен код лекара око 3 сата ујутру. Поседује лекарску документацију о извршеном прегледу. Приликом лишења слободе, односно приликом пријема у просторију за задржавање је претресен, након претреса су му одузете личне ствари за које каже да се налазе у КПЗ Ћуприја, а шта је непосредно опажено, није се жалио да му нешто недостаје, али тврди да му није дата потврда о привремено одузетим предметима, иако наводи да је у јутарњим сатима, након што је саслушан у својству осумњиченог, потписао велики број докумената, па можда и ту потврду. О лишењу слободе је обавештена његова породица.

Затечено задржано лице Н. Н. је тврдио да није добио потврду о привремено одузетим предметима, већ само решење којим је одређено његово задржавање и писано обавештење о правима у поступку. Затечени полицијски службеник је навео да се приликом одузимања предмета од задржаних лица увек сачињава потврда коју потписује лице коме су предмети одузети, и примерак потврде се одмах уручује задржаном лицу. Извршен је увид у одузете предмете од задржаног лица Н. Н.. Констатовано је да се предмети који су одузети од њега чувају на столу дежурног полицијског службеника у танкој провидној најлон кеси. Међу привремено одузетим предметима налазила

су се документа, новац и друге личне ствари. У моменту посете није била доступна евиденција о привремено одузетим предметима од задржаних лица.

За потребе чувања одузетих предмета од задржаних лица не постоји посебно закључано сместиште (*орман, сеф или слично*), већ се предмети који су одузети од задржаних лица чувају на столу дежурног полицијског службеника у танкој провидној најлон кеси.

УТВРЂЕНО

Постојећи систем чувања одузетих предмета од лица задржаних од стране ПУ Јагодина је непримерен, односно не обезбеђује сигурност њиховог чувања.

ОСНОВ

Устав РС гарантује право грађана на имовину и мирно уживање својине, а Закон о полицији прописује услове и врсту предмета који се привремено одузимају, уз обавезу вођења посебне евиденције о тим предметима, као и њиховом смештању на одговарајући начин.

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће унапредити система чувања одузетих предмета од задржаних лица, на тај начин што ће формирати посебно сместиште које се закључава, а у ком ће се обезбедити предмети који су привремено одузети од задржаних лица.

О привременом одузимању предмета од задржаних лица водиће се посебна евиденција.

Међу привремено одузетим предметима налазио се и Извештај стационарне здравствене установе (С.Х.М.П.), број протокола – евиденције 719, о лекарском прегледу Н.Н. обављеном 12. марта 2012. године у 03,00 часа.

Н. Н. је тиму НПМ дао на увид решење о задржавању до 48 сати, бр. КУ 294/12 лс бр. реш. 21, донето 12. марта 2012. године. У решењу је наведено да се именованом задржавању има рачунати од 12. марта 2012. године од 04,00 часова, када је лишен слободе, као и да је у моменту доношења решења, у 04,00 часова посебним писаним актом обавештен истражи судија Основног суда у Параћину и Основни државни тужилац у Параћину.

Време лишавања слободе уписано у Решењу о лишавању слободе Н. Н. је у супротности са његовом изјавом да је ухапшен, односно лишен слободе између 2 и 2,30 сата ујутру, као и извештајем стационарне здравствене установе, бр. протокола 719, о лекарском прегледу Н. Н. обављеном 12. марта 2012. године у 03,00 часа.

Узевши као неспорно да је Решење о задржавању Н. Н. донето 12. марта 2012. године у 04,00 часова и да је то лице прегледано код лекара у 03,00 сата ујутру, поклања се поверење наводу задржаног лица да лишен слободе у интервалу између 2 и 2,30 сати ујутру.

УТВРЂЕНО

У ПУ Јагодина почетак задржавања се не рачуна од момента лишавања слободе, већ од момента доношења решења.

ПРАВНИ ОСНОВ

Закоником о кривичном поступку прописано је да се задржавње има рачунати почев од часа лишења слободе.

ПРЕПОРУКА

ПУ Јагодина ће у будућем раду у решењима о задржавању као почетак задржавања уносити време лишења слободе, а не време доношења решења о задржавању.

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Милош Јанковић